

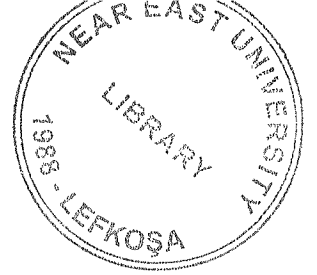

K.K.T.C
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen – Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

MEZUNİYET ÇALIŞMASI
1958 – 1974
KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI HATIRALAR

HAZIRLAYAN
NİL GÜRKAN
960565

DANIŞMAN
DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ
LEFKOŞA
2000

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
GİRİŞ	3
1958 YILI ANILARI	5
Altay Ali Akarı	6
Altay Ali Akarı	7
Altay Ali Akarı	8
Cemaliye Özgüren	9
1963 YILI ANILARI	11
Altay Ali Akarı	12
Gülçin Erkmén	13
Hasan Çeliker	14
Münise Yücedal	16
Zehra Kebapçıoğlu	18
1964 YILI ANILARI	19
Hamit Şemilöz	20
Külis Boztaş	22
1966 YILI ANILARI	23
İsmail Barkut	24
1974 YILI ANILARI	26
Ali Osman Ünver	27
Atay Gürkan	29
Aysel Erhan	31
İsmail Barkut	33
Mehmet Ali Aydınöz	35
Mehmet Çavuş	36
Niyazi Meraklı	38
Ömer Meraklı	39
Verpiye Oralkanlı	40
ŞAHİS ADLARI DİZİNİ	42
YER ADLARI DİZİNİ	45

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencisi olarak bana verilen “1958-1974 Arası Kıbrıs’ta Yaşanan Canlı Hatıralar” konulu mezuniyet çalışmam bana geçmişi ve yaşananları çok iyi değerlendirme fırsatı verdi.

Bizden önceki neslin hangi koşullarda ve ne tür zorluklarla mücadele edip bizleri bu günlere getirdiğini, o günleri bizzat yaşayanların ağzından öğrendim. Yakın tarihimizi daha önce okul yıllarında Mücadele Tarihi olarak okumuştum. Bugün bu genel bilgilerime, en ince ayrıntılarına kadar anlatılan bilgiler de eklendi. Sadece bilgiler değil, duygular, ifadeler ve gözyaşları da eklendi. Geçmişte kalmış, küllenmiş gibi görünen gerçeklerin, biraz değilince bu küllerin altında hala korların olduğunu gözlerimle gördüm, kulaklarımla işittim ve yaşayanlarla birlikte hissettim.

Bu mücadele yıllarında vatanımız için canını veren aziz şehitlerimizi saygıyla anıyorum.

Kahraman Kıbrıs Türk Mücahidi, kahraman Türk Mehmetcik ve kahraman Kıbrıs Türk halkı ; özgürlüğü zor şartlarda elde ettiğimizi artık daha iyi biliyorum ve sizlere sonsuz minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

O acı dolu yılları tekrar yaşarcasına bana anlatan değerli büyüklerime ayrı ayrı teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca beni büyüklerimle buluşturan sevgili anne ve babama teşekkür ederim.

Bize verdiği bu mezuniyet çalışması ile anne, baba, dayı, amca ve dedelerimizin yaşadığı onurlu mücadelelerle dolu yakın tarihimizin bilincine

varmamı sađlayan değerli hocam Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a tüm kalbimle
teşekkür ve saygılarımı arz ederim.

Lefkoşa, Haziran 2000

Nil Gürkan

GİRİŞ

Kıbrıs Türk halkı yediden yetmişe ömrünü Kıbrıs'ın bağımsızlığına adamıştır. Bağımsızlık mücadelesinde göçmen olmuş, yakınlarını şehit vermiş, canını feda etmiş ama milli benliğinden zerre kadar taviz vermemiş, dilini, dinini, örf ve adetlerini ve öz benliğini devam ettirmiştir.

Bu halk, 1 Nisan 1955'de Yunanistan'dan gönderilen Kıbrıs doğumlu Yorgo Grivas'ın başlattığı EOKA terörizmine ve Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama anlamına gelen ENOSİS'e, canını dişine takarak karşı çıkmıştır. 1 Ağustos 1958'de büyük bir inanç ve karallıkla TMT'yi kurmuş, şanlı direnişleri ile Barış Harekatı'na kadar Rum ve Yunan emellerine ulaşmasını engellemiştir.

1960'ta Londra ve Zürih andlaşmaları ile kurulan Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne karşı ENOSİS kampanyasını çeşitli şekillerde devam ettiren Rumlar kışkırtmalarla, zorbalıkla Türk halkını yönetimden dışlama çabalarını başlatmış ve o dönemin Cumhurbaşkanı Makarios, 30 Kasım 1963'de on üç maddelik anayasa değişikliğini gündeme getirmiştir. Gizli ENOSİS hedefi olan bu önerileri, reddeden Türklere karşı 21 Aralık 1963'de silahlı saldırı başlatmışlardır. Tahtakale'de ve Kumsal'da Türkleri kurşuna dizmişler ve acı dolu yılların başlamasına neden olmuşlardır. On bir yıl Kıbrıs'taki Türk varlığını kaldırmak için çeşitli politika izleyen Rumlar, kahraman mücahitin direnişi ile karşılaşmıştır. 15 Temmuz 1974'te kendi aralarında başlattıkları olayların arkasında, tek darbede Türkleri yok etme ve ENOSİS'e ulaşma planları vardı. Bu planlarına dur demek için Türkiye devreye girmiş, diğer garantör devletlerle anlaşma yolu ile duruma engel olmaya çalışmış, bu

alışmaları sonuçsuz kalınca haklı gerekçelerle Türk halkını kurtarmak için Barış Harekatı'nı başlatmıştır.

Bu büyük savaş zgrlge kavuşma savaşı, barışı getirme savaşı, Kıbrıs Türk halkının onurunu, canını kurtarma savaşıydı.

Barış Harekatı ile Kıbrıs Türk halkı on altı yıllık direnmesinin, mücadelesinin sonucunu alıyor ve insanca yaşama düzenine kavuşmuş oluyordu. şükran sana Mcahitim! şükran sana Mehmetiğim...

1958 YILI ANILARI

Sokak levhalarını gece keserek toplar, bir arkadaşın atölyesine götürürdük. Daha sonra atölyede boruları 30 cm boyunda keserek, içerisine barutla 1 cm büyüklüğünde demir parçaları doldurarak bir de fitil takarak bomba yapardık. Bu yaptığımız bombaları denememiz gerekiyordu. Arkadaşlarım Erol Hasan ve Hasan Bolkan ile birlikte Magosa hisarlarının çifte mazgala yakın bir yerine çıkıp, gece fitili ateşleyip hendeğe atmaya karar verdik. Böylelikle yaptığımız bombaların çalışıp çalışmadığını kontrol etmiş olacaktık.

Bombayı Hasan Volkan tutuyordu. Erdal Hasan da fitili ateşledi. Fitol, ses çıkararak içten içe yanmaya başlamıştı. Hasan Volkan, bocalamış olacak ki elinden bombayı atmıyor ve bekliyordu. O anda at diye bağırdım ve geriye doğru yere yuvarlandık. Bomba, hisardan hendeğe düşerken havada patladı. Bir mucize eseri olarak kurtulmuştuk.

İsim: Altay Ali Akarı (60)

27 Ocak 1958 Lefkoşa'da İngilizlere karşı numayişler yapılmış ve şehit vermiştik. Lefkoşa'dan gelen direktifle Magosa'da tüm Namık Kemal Lisesi öğrencileri surlar içerisinde bir yürüyüş yaparak, Lefkoşa'daki öldürme olayını protesto edecektik. Kesinlikle en ufak bir taşkınlık olmayacaktı. Okul kaptanı olduğum için, öğrencileri sıraya dizip Magosa surlar içinde tur attık. Dönüş için tekrar Magosa kapısına geldiğimizde İngiliz askerlerinin barikatıyla karşılaştık. Tam o sırada Görgün Fenerci ve Hüseyin Yahi isimli arkadaşlar sıradan ileriye çıkıp, İngiliz askerlerine taş atmaya başladılar. Bunu gören diğer öğrenciler de taş atmaya başladılar. Bir gurup ise hisar üzerine çıkmıştı. İngiliz askerleri geri çekilmek için Magosa kapısından çıkmaya başlayınca hisara çıkan öğrenciler tarafından taşa tutuldular. Magosa kapısına sıkışıp kalan İngilizler, ateş açmaya başladılar. Görgün Fenerci ayağından vurulurken Saffet ve bir başka kişi vurularak şehit oldular. Babam rastgele olayları görüp gelmiş ve taşlamaya katılmıştı. Saffet'i öldüren kurşun babamın gömleğinin açık olan yakasından geçerek Saffet'i şehit etmişti. O gece eve gittiğimizde babamdan feci bir dayak yemiştin. Ertesi gün şubat tatiline girildiğinden, okula on beş gün sonra gitmiştik. Okul müdürünün Türk Mukavemet Teşkilatı ile hiçbir ilgisi olmadığı için beni ve üç arkadaşımı bayrak merasiminden sonra kürsüye çıkarıp, iki şehidin katillerinin biz olduğumuzu söyleyip, bizi odasına gönderdi.

Her birimizi en az on dakika dövdü. Yüzümde olan sivilceler kanamaya başlamıştı.

İsim: Altay Ali Akarı (60)

1958'de gizli polislerden Şadan Arap diye birisi Aysergi köyü meydanında arabasından inerken EOKA'cılar tarafından pusu kurularak şehit edilmişti. Ertesi gün yapılan cenaze merasiminde çok kalabalık olmuştu. Cenazede üzülüp, haksız yere şehit edilmesine isyan eden halk, galeyana gelip şimdiki karayolları şantiyesinin yanından Maraş'a akın etti. Herkes eline inşaatlardan aldığı tahtalarla yoluna koşarak devam ediyordu.

Daha sonra çok meşhur olan EOKA'cı Boli Karpos'un babasının evinin önüne geldiler. Kalabalığın içinden bir tanesi, evin önündeki kuru çitleri ateşe verdi. Bunun üzerine Boli Karpos'un babası dışarıya çıktı. Çok iyi Türkçe konuşuyordu. Sinirliydi, karşılıklı laf dalaşmalarımız oldu. Ansızın kolye gibi asılı duran kınından 40 cm'lik bir bıçak çekti.

Bunun üzerine oradaki kalabalık ellerindeki tahtalarla Rum'a vurmaya başladılar. Her vuruşta şehit edilen Şadan Arap'ın öcünü alıyor gibiydiler. Bir insanın çamur gibi ezilerek ölüşünü orada gördüm ve bu olayı asla unutamadım.

İsim: Altay Ali Akarı (60)

Evimiz Büyük Kaymaklı'daydı. Mahallemizde Rum-Türk karışık oturuyorduk. Aramızda pek sorun çıkmıyordu. 1958'lerde İngilizlerle Rumların arası bozulmuştu. Rumlar İngilizlere karşı tavır alıyorlar, İngilizler de taşkınlık yapan Rumları tutuklayıp götürüyorlardı. O zaman Kıbrıs'ta İngiliz idaresi vardı. Rumlar, duvarlara EOKA yazıları yazıyorlar ve Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak arzusunu duyuyorlardı. Biz tedirgindik çünkü oturduğumuz mahallede Rum aileler çoğunlukta idi. Kilisenin çan seslerini öğrenmiştik. Değişik şekilde çalışan dini törenleri, yangını, tehlikeyi v.s anlatıyordu. Bir gün Kilisenin çan sesleri arasında hareketlilik başladı. Huzursuz bir bekleyiş içerisindeydik. Rumlar, Türklere de sataşmaya, tehdit etmeye başlamışlardı. Artık evimizde korkarak yaşıyorduk.

İngiliz ve Rumlar arasında silahlı çatışmalar başladı. Rumlar, bu silahların kendilerine Türkler tarafından açıldığını zannediyorlardı. Mahalle o gece hep ayaktaydı. Aralarında Türklere söven kişiler vardı. Can güvenliğimiz kalmamıştı. Her an bize saldırabileceklerini biliyorduk. Çoluk çocuk gece yarısından sonra Hüsrev'in arabasına doluştuk ve sur içine, akrabalarımızın yanına sığındık. Bir küçük arabanın içine on iki kişi nasıl sığışmıştık hala inanamıyorum. Her şeyimizi bırakmıştık. Yıllarca alın terimizle kazandığımız parayla, aldığımız evimizi, eşyalarımızı bırakmıştık. Yaklaşık altı ay sonra etraf biraz durulur gibi olunca evimizi görmeye, mahallemize gittik. Karşımızdaki manzara ile birkez daha yıkıldık. Evimiz yakılmıştı. Bakkala nasıl olduğunu sorunca, yıllarca yan yana hiçbir sorunumuz olmadan iyi geçindiğimiz komşumuzun kaçtığımız günden birkaç gün sonra evimizi yaktığını öğrendik. Artık bir evimiz yoktu. Görümcemin evinde bir yıl hep birlikte yaşadık. Tek

tesellim, eşimin iş yerine bir şey olmamasıydı. Arasta'da marangozluk yapmaya devam ediyordu. Yanık haliyle evimizi sattık.

1960 yılı olmuştu. Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edilmiş ve anlaşmalar imzalanmıştı. Kumsal'da bir arsamız vardı. Elimizdeki parayla yeni bir ev yaptık ve içerisine yerleştik. Bu evimizde de huzur bulamamıştık çünkü 1963 aralığında evimizin yanına kadar yine Rumlar gelmişti. Bu gün Barbarlık Müzesi olarak bilinen evde Rumlar, bir subayın eşini ve çocuklarını öldürmüştü. Bu evle bizim ev arasında sadece bir kaç ev vardı. Yine korkulu günler başlamıştı ve evimizi bırakıp, Lefkoşa içine akrabalarımızın yanına kaçtık. Türklerle Rumlar arasında çatışmalar tüm hızıyla devam ediyordu. Türk ve Rum bölgeleri arasına sınırlar çekilmeye başlamıştı. Evimize döndük. Savaş devam ediyordu. Evde kum torbaları ve askeri kıyafetler dikmeye başladık. Mevziler için yaptığımız kum torbalarını kendi evimizin ön cephesi için de yaptık çünkü evimizin tam karşısında Korona otelden Rumların açtığı ateş evimize isabet ediyordu. Evlerden çarşaf, kıyafet v.s toplayıp dağa ve mevzilere gönderirdik.

Artık bizi koruyan resmi kıyafetlerle askerlerimiz vardı. Polisler, mahallede devriyeyle geziyorlardı. Bu durum bizi rahatlatmıştı.

İsim: Cemaliye Özgüren (74)

1963 YILI ANILARI

Türk Lisesi'nde beden eğitimi öğretmeniydim. Ayrıca yurt müdürlüğü yapmaktaydım. Geceleri odamda eğitim yapıyorduk. Odamda silah ve patlayıcı bulunuyordu. Vehbi Tahir Zeki'nin gurubu odamda eğitimlerini yapmaktaydılar. 21 aralık gecesi bir taksi gelip basıldık dediği zaman, eldeki mevcut silahlara mermi doldurup, bana bağlı iki öğretmen ve yedi öğrenciyi emir gelmeden silahlandırdık. Ertesi gün sabah sten otomatik tabancamı pardüsümün içine gizleyerek okula gittim çünkü okulun bahçesinin hemen kuzeyi Rumlara aitti. Gelen emir üzerine öğrencilerin gösteri yapmalarını engelleyerek sınıflara girmelerini sağladık. Yarım saat sonra Abdülkadir diye bir öğretmen, öğrencilerini kontrol edemeyince elliye yakın öğrenci bahçeye doluştu. Bunun üzerine tüm sınıflar kontrolden çıktı, bahçeye koştular.

Başta teşkilatta olan öğretmenler olmak üzere koşup bahçe kapısını tuttuk. Böylelikle öğrencilerin dışarıya çıkıp taşkınlık yapmasını engelledik. O anda bir polis cibi süratle gelip okulun batısındaki araziye girdi. Oradan öğrencilerin üzerine üç el ateş açtılar. Üç öğrenci, biri ayağından olmak üzere çeşitli yerlerinden yaralandılar.

Bu olay üzerine çok canım sıkılmıştı. O güne kadar çok gizli olan silahımı çekip polislere ateş etmek istedim ama önümdeki öğrenciler polislere taşlarla hücum etmeye başladıkları için ateş edemedim.

İsim:Altay Ali Akarı (60)

21 Aralık 1963'te olaylar patlak vermişti. Ertesi gün herkes yine okuluna gitmişti. Okul müdürümüz Abdullah Canbulat, Türkiyeli'ydi. Öğrencileri toplayıp İstiklal Marşı okuttu ve arkasından da milli duygularla yüklü bir konuşma yapıp Rumlar'ın Lefkoşa'ya saldırdığını söylemişti. Konuşmasının sonunda kızların eve gitmesini, erkek öğrencilerin ise görev almak üzere okulda kalmalarını istemişti.

Ben ve bir iki kız arkadaşım müdürün karşısına dikilip, biz de görev istiyoruz dedik. İstiklal Savaşında Türk Kadınlarının erkeklerle nasıl yardımcı olduğunu bizlere siz öğretmediniz mi? dedim. Bunun üzerine gönüllü kız öğrencilere düşüneceğiz denip evlerimize gönderdi.

Türkiye'den gizlice gönderilen silahlar Mehmetcik'te saklıydı. Yeraltından çıkarılan bu silahlar paslıydı. Temizlenip parlatılma ve tüm Kıbrıs'taki Türklere dağıtılması görevi vardı ve bunun için erkek öğrencilerden yardım istenmişti.

Gördüğüm silahlar bana moral vermişti. Rumlar bizi yenemeyecekler, biz çok güçlüyüz diyordum. Müthiş bir güven duygusu içindeydim. Müdürümüze yaptığımız konuşma onun TMT'ye aktarılmasıyla TMT'den bir adam, isteyen genç kızlara ilk yardım ve silah eğitimi yaptırmak için listeler hazırladı. Kore gazisi bir köylümüz tabanca, piyade ve sten hakkında bize silah eğitimi verdi.

Çocuk yaşımıza rağmen, vatanımızı korumak ve mücadele etmek için canla başla çalıştık.

İsim : Gülçin Erkmén (50)

Türk Mukavemet Teşkilatı'ndandım. 21 Aralık gecesi olayların çıkması üzerine teşkilattan arandık. Bizi , Çetinkaya kulübüne götürdüler. Geceyi orada geçirdik. Sabaha yakın Rumlar Ledra Palace barikatından Çetinkaya kulübüne ateş açmaya başladılar. Orada olan bir yetkili bizlere ateş emri verdi. İlk ateşi başlatan Nihat Arslan'dı. Çatışma sırasında Salahi Şevket, atış yaparken açık verdi ve karşı taraftan göründü ve orada şehit oldu.

O gün öğlene kadar Çetinkaya'da kaldık. Öğleyin grup halinde polis odalarına alınıp, nereye gideceğimiz söylendi. Beni ve Oğuz Beyi, Arabahmet Camii bölgesine gönderdiler. Orada barikatlar vardı. Barikatları geçip geçmemede tereddüte düştüm. Oğuz Bey'e, girmeden önce soralım dedim. Bu barikatlarda görev yapanlar da Türk Mukavemet Teşkilatı'ndandılar. Fakat herkes yeminli olduğundan ve kimseye söylemediğinden, kimin Türk Mukavemet Teşkilatı'ndan olduğu bilinmiyordu. Oradaki Türk Mukavemet Teşkilatı'ndan olan gençler bizi görüp orada ne aradığımızı sordular. Biz de görevli olarak oraya yollandığımızı ve barikatın olması ile nasıl geçeceğimizi sorduk. Barikatu geçemeyeceğimizi, barikata yaklaşanı vurun emri olduğunu söylediler. Eğer ilk geldiğimizde tereddüte düşmeyip, Oğuz Bey'le barikatu geçmeye çalışsaydık, kendi arkadaşlarımız tarafından vurulmuş olacaktık.

Daha sonra Ledra Palace barikatına gönderildim. Orada Özkan Bey vardı. Polislerin olduğu yerde, kendi yaptığımız mevzilerde nöbet tutmaya başladık. Bir kısım arkadaş da Foto Diana'nın olduğu yerdeydi. İki grup halinde nöbet tutuyorduk. Yirmi altı gün orada kaldık. Epeyce ateş açıldı. Oradan geçmeye çalışan Rumaların kimisi tutuklandı, kimileri vuruldu.

Geceler gündüzlere eklenip gidiyordu. Bulunduğumuz yere gizlice yemek getiriliyordu. Geçerken Rumlar beni fark etti ve üzerime ateş açtılar. Vurulmam an meselesiydi ama yara almadan kurtuldum. O günü asla unutamayacağım. Ölümün soğukluğunu üstünüzde hissedersiniz. Yaşamınız ince bir çizgi üzerindedir savaş günlerinde. Vatan için her an vermeye hazır olduğunuz bir can.

Daha sonra Magosa Barikatına gönderildim ve mücahitliğimi orada bitirdim .

İsim : Hasan Çeliker (73)

Bu ülkede gerek Rum tarafında gerekse Türk tarafında, senelerce Sinir ve Ruh Hastanesi'nde hemşire yardımcısı olarak çalıştım.

1963-1974 yılları arasında canla başla en kötü şartlar altında çalıştım. 1963 hadiseleri başladığında tüm arkadaşlar hastane kurmak için Rum kurşunları altında sokaklarda kapıları çalarak yatak, yorgan, battaniye v.s topladık. Kısacık zamanda hastanemizi kurduk ve geceli gündüzlü çalıştık. Hastaneye şehit ve yaralılar getirilmeye başlandı. Hastane, Ledra Palace'a yakın olmamasına rağmen kurşunlar buraya kadar geliyordu. Onun için yukarıdan aşağıya kadar kum torbaları vardı. Merdivenlerden inerken bazen diz çökerek inerdik. Yani kendi canımız da tehlikedeydi. Çok az bir para alırdık. Bütün halka ve bize iâşe verilirdi. Yediğimiz fasulye ve nohuttu fakat yılmadık. Yaralılarımıza severek, isteyerek hizmet veriyorduk. Ne vazife verilirse hemen yapardık. Lefkoşa dışında oturanlar gelemediği için Lefkoşa'da oturan bizler hem gece hem gündüz görev alıyorduk. Gece karartma vardı. Bir çok zorluklarla hasta ve yaralılara baktık.

Kardeşim Nihat Aslan'ın, ön saflarda çalıştığını bildiğim için her yaralı, her şehit geldiğinde hemen sedyedekilerin yüzünü açıp bakardım. Öyle kötü anlar olurdu ki ağlardım. Bir akşam Tahtakale'de Hüseyin diye gencecik bir oğlan, kolundan yaralanmıştı. Sinirler kopmuştu. Benim vazifem bitse bile, o çocuğun yanından ayrılmazdım. Ne su içebilir ne de bir şey yiyebilirdi. Yirmi iki gece ve gündüz o çocuğa baktım. Kendisini Türkiye'ye göndereceklerdi. Ben çok yorgun ve uykusuzdum. Müdürümüz Türkan Aziz, gelip bana "Münise, sen çok yorgunsun;bu akşam yat, bir arkadaşın seni değişsin" dedi. Arkadaşım

geldi ama ben yine oradan ayrılmadım çünkü hastamın üzülmelerini istemiyordum.

Bir akşam BM Ayvasıl şehitlerini getirdi. Tekke Bahçesi'ne gömüleceklerdi ama ortada kimse yoktu. Bir adam geldi, bizden yardım istedi. Ben ve arkadaşım hemen maskeleri alarak gittik. Zifiri karanlık. Üç beş adam direk dikip üstüne bir lüks lambası astılar. Hepimiz mezar kazmaya başladık çünkü erkeklerin hepsi dağda, mevzideydi. Böyle zor şartlarda görevimizi yürüttük.

İsim: Münise Yücedal (71)

1963 yılında evimiz Küçükkaymaklı'daydı. Eşim, dört çocuğum ve yaşlı annemle birlikte huzurlu bir yaşantımız vardı. 1963 yılı aralık ayında başlayan olaylar hayatımızı altüst etti. O geceyi hiç unutamıyorum. Silah seslerini işittiğimiz andan itibaren korkup, Halil Efendi'nin bahçesine saklandık. Sabaha kadar orada kaldık. Daha sonra Türk Mukavemet Teşkilat'ından Erol Bey ile Hasan Usta yanımıza gelip Küçük Kaymaklı'nın düştüğünü, Hamitköy'e çekilmemiz gerektiğini söylediler. Evimizi, eşyalarımızı her şeyimizi bırakarak Hamitköy'e gitmemiz gerekiyordu. Annem çok yaşlıydı, çocuklar ise yürüyerek Hamitköy'e gitmek için çok küçüktüler. Onları Vadili'li Hasan Usta'nın küçük voswagen arabasına koyduk. Ben, eşim ve komşularımız koşarak kaçmaya başladık. Her taraftan kurşun yağıyordu. Yollarda tanımadığımız kişilerin cesetlerini görüyorduk. Komşum gözümün önünde can verdi. Kurşun kafasının bir tarafından girip diğer tarafından çıkmıştı.

Hamitköy'e kaçarken köprüünün yanında bir yaralı olduğunu farkettilik. Bu, berber Hasan'dı. Çok ağır yaralı olduğu her halinden belliydi. Oradaki insanlar çaresizdiler. Aralarından bazıları onu acı çekmekten kurtarmak için öldürmeyi bile teklif ettiler ama acı aramızda olan Cemal Bey, hemen reddetti ve onu kucağında taşıyarak hastane olarak kullanılan okula götürdü. Yaralıların bir kısmı Türkiye'de tedavisi tamamlandıktan sonra deniz yolu ile Erenköy'e getirildiğini ama orada Rumlara esir düştüğünü ve işkencelere maruz kaldığını öğrendik.

Acı ve üzüntü dolu yıllardı, anlatırken bile o günlerdeki kadar acı duyuyorum. Gittiğimiz Hamitköy'de uzun bir süre yaşadık.

İsim : Zehra Kebapçioğlu (64)

1964 YILI ANILARI

1964 yılında hadiseler başladığında Bayraktar, beni şahsen arayıp, gümrükte silah olup olmadığını sordu ve kendisine kırk-elli tane av tüfeğinin bulunduğunu söyledim. Bunun üzerine bana gidip o silahları almamı emretti. Ancak ben kendisine, gümrüğün hudutta tehlikeli bir yerde olduğunu söyledim.

İngiliz arabulucu Mecir Meysi yüzbaşı ile görüşüp, salim olup olmadığını öğrenmek istedi. Yüzbaşı Meysi ile görüşmemiz sonucunda o mıntıkaya girebileceğimizi söyledi. Bunun üzerine birkaç gümrük memuru ile birlikte eski tren istasyonunda bulunan Gümrük Dairesi'ne girdik. Ancak girdikten sonra bir İngiliz subayı ve iki Rum polisiyle karşılaştık. Orada ne aradığımızı sordular. Ben de buranın gümrük sorumlusu olduğumu söyledim. Rum polisleri ise buna inanmadı ve Rum tarafında bulunan müsteşar Filakti'ye sordular. O da benim gerçekten oranın sorumlusu olduğumu söyledi. Buna rağmen Rumlar bizi esir aldılar. Bu durumda İngiliz subay, Rumların buna hakkı olmadığını söyledi ama netice alamadık. Bu durum karşısında, ana yola bakan pencereyi açıp, en yüksek sesle Türklerden yardım istedik. Bu olaylar üzerine polis subayları Ali Beşir ile Hüseyin Ref ve birkaç mücahit, silahları ile gelip, gümrüğü sardılar ve bizi serbest bırakmalarını söylediler. Ancak benim ağabeyim, Lefkoşa serdarı olduğundan; Rumlar tarafından arandığından ve benim de aynı soyadını taşıdığından dolayı derhal bölge sorumlusu Nigos Samson ile temas kurdular. Durumun önemini anlayan polis arkadaşlar baskı yapıp, silahlarına sarılıp İngiliz ve Rum polislerine "Beş dakika içerisinde eğer tutuklu Türkleri serbest bırakmazsanız size ateş açacağız." diye ültimatom verdiler. Bu durum üzerine İngiliz subay, Rum polisleriyle çekişmeden sonra

bizleri serbest bırakmaya karar verdiler. Biz de acele ederek gümrük binasından ayrıldık ve oradan uzaklaştık.

Şanslı olacağız ki beş on dakika sonra Nigos Samson, kırmızı spor arabasıyla bizleri teslim almak için geldi. Bu olaylardan sonra Rumlar İngilizlerin baskısıyla bölgeden çekildiler ve biz de gümrüğe tekrar girip, bahis konusu silahları alıp, Serdarlık Makamı'na teslim ettik.

İsim: Hamit Şemilöz (75)

Baf'ın bir köyünde öğretmenlik yapıyordum. Olaylar çıktıktan sonra köyün bütün yolları Rumlar tarafından kesildi. Kısa sürede yiyecekler tükenmeye başlamıştı. Üç subay, bir yüzbaşı, bir albay helikopterleriyle gezerler ve köydeki eksiklikleri görürlerdi. İlk etapta bize yiyecek getirirlerdi. Zaman her şeye rağmen geçiyordu.

1964'ün Ağustosunda Erenköy Çatışmaları başladı. Erenköy'e giden Rum askerleri bizim köyün yanından geçerlerken "Hazırlanın ! Erenköy'ü aldıktan sonra kedilerinize kadar sizleri keseceğiz." diye mesaj yolluyorlardı. Neticede, Erenköy'de hezimete uğradılar. Dönüşte bir Türk köyünün yanından geçerken tarlasında çalışan, savunmasız bir Türk köylüsünü kurşuna dizdiler.

Türk uçakları bizim köyün üzerinden geçerek, Erenköy'ü bombalıyorlardı. Eşim hamileydi. 10 Ağustos günü saat on civarlarında sancılandı. Doğum çok zor oluyordu. Doktor gerekliydi ama köyde doktor yoktu. Tanrıya çok şükür bu zor doğumda eşim de çocuğum da kurtuldular. Savaş yılları insanın kesinlikle aklından çıkmıyor, çıkamıyor. O günleri unutmak mümkün değil.

İsim:Kulis Boztaş (55)

Baf

1966 YILI ANILARI

1963-1968 yılları arasında Serdarlı'da bulunuyordum. Serdarlı bölgesi 1963-1974 yılları arası en geniş bir Türk kantonuydu. Türk toplumu bu bölgede diğer Türk kantonlarına göre daha geniş bir hareket kabiliyetine sahipti. Askeri komutanlık merkezi Serdarlı'ydı. Rum hükümeti 25 km uzunluğunda olan bu kantonu ikiye ayırmak için küçük çapta faaliyetlere girmişti. Bu faaliyetlerinde başarılı olamayan Rum hükümeti ciddi olarak üzerinde durmuş ve Tirmen Rum köyü ile Pınarlı Rum köyünü birleştirmek gayesiyle yol yapımına başlamıştı.

Komutanlık, yol inşaatına Rum topraklarında yapılmasına müsaade etmişti. Türk topraklarına girdiği anda Barış Gücü nezlinde yaptığı girişimlerden bir netice alamayınca, askeri güç kullanmak kararı almıştı.

Bir akşam hazırlıklar yapılarak dört yüz kişilik bir mücahit ordusu, bölgede bulunan bütün stratejik noktaları işgal ederek mevzilenmişti. Cephe genişliği Ergenekon, Serdarlı, Gönendere ve Pınarlı çevresini kapsıyordu. Bundan habersiz Rumlar sabah iş başı yapacaklarında mücahit gücünü görmüşlerdi.

Bölgede zaman zaman silahlı, küçük çapta çarpışmalar olmuştur. Barış Gücü her defasında bu çatışmaları önlemek için çaba harcamıştır. Rum hükümeti , sonradan öğrendiğimize göre her ne pahasına olursa olsun bölgeyi bölmek için milli muhafız ordusu komutanı olan Girivas'ı bölgeye gönderdi ve bölge üzerinde çeşitli askeri planlarını hazırladı. Bunu öğrenen Türk komutan aynı anda tavrını koyarak bölgedeki askeri varlığını güçlendirmeye devam etti. Barış Gücü, her iki taraftaki hazırlığı gözlüyor ve ilgili yerlere durumu iletliyordu. İşin ciddiyetini anlayan Barış Gücü Komutanlığı ve siyasi

danışmanları, her iki tarafa girişimlerde bulunarak Rum hükümetini yol yapımından vazgeçirdi. Bunun üzerine yapılan anlaşma gereğince; Türk komutanlığı da arazide bulunan birliklerini geri çekti.

Türk askerlerinden boşalan mevzileri, Barış Gücü askerleri teslim aldı. Bölgede sağlanan barış 1974 yılına kadar devam etti.

İsim: İsmail Barkut (53)

Serdarlı

1974 YILI ANILARI

20 Temmuz 1974 Barış Harekatı'nda Küçük Kaymaklı'da komutan olarak görev yapmaktaydım. Birinci Barış Harekatı ile birlikte Küçük Kaymaklı bölgesinde bulunan askeri birlikte, hareketin başlaması ile birlikte Rumlara karşı savaşmaya başladık.

Küçük Kaymaklı'da bulunan Rum mezarlığını kuşatarak şu anda Şehit Doğan İlkokulu'nun bulunduğu bölgeyi kontrolümüz altına aldık. Ateşkesin yapılacağı günün öğle saatlerinde tabur komutanı, beni acele olarak yanına çağırırdı. "Osman komutan, tam on tane yüreği patlak cesur asker bul ve yanıma gel!" dedi. Hemen birliğime döndüm. On tane asker alıp, yanına gittim. "Bakın askerler; saat altı sıralarında ateşkes oluyor! Tamı tamına dört saatimiz var," dedi. Haritayı önümüze koydu ve şu andaki Küçük Kaymaklı ve Büyük Kaymaklı'daki Türk mevzilerinin bulunduğu yerleri almamızı istedi. "Bu bölgeye girmek çok zor, her taraftan gözüktüyor," dedi. Tamam komutanım dedim ve oradan ayrıldım. On tane kum torbası bulduk ve kum torbaları ile yerde sürünmeye başladık. Mevzilere geldiğimiz zaman 50 metre ileride Rum askerinin mevzide nöbet tuttuğunu gördük. Askeri, etkisiz hale getirmek mecburiyetindeydik çünkü bu bölgeyi tamamen ele geçirmek için Rumların bizleri farketmemesi gerekiyordu. Askerlere beni kollarım dedim ve hemen Rum askerlerinin yanına sızarak, tek başına mevzide bulunan askere yanaştığım zaman aramızda 20 metreye yakın bir mesafe vardı. Silahımı askerin üzerine çevirdim ve Rumca olarak kendisine, seni vurabilirim, canını kurtarmak istiyorsan silahımı at ve olduğun yerde kal! dedim. O da "tamam" dedi ve şu andaki Türk mevzilerinin bulunduğu bölgeyi almış olduk. Telsiz ile komutanı arayarak, operasyonun tamamlandığını ve bölgeye takviye asker

20 Temmuz 1974 Barış Harekatı'nda Küçük Kaymaklı'da komutan olarak görev yapmaktaydım. Birinci Barış Harekatı ile birlikte Küçük Kaymaklı bölgesinde bulunan askeri birlikte, harekatın başlaması ile birlikte Rumlara karşı savaşmaya başladık.

Küçük Kaymaklı'da bulunan Rum mezarlığını kuşatarak şu anda Şehit Doğan İlkokulu'nun bulunduğu bölgeyi kontrolümüz altına aldık. Ateşkesin yapılacağı günün öğle saatlerinde tabur komutanı, beni acele olarak yanına çağırıldı. "Osman komutan, tam on tane yüreği patlak cesur asker bul ve yanıma gel!" dedi. Hemen birliğime döndüm. On tane asker alıp, yanına gittim. "Bakın askerler; saat altı sıralarında ateşkes oluyor! Tamı tamına dört saatimiz var," dedi. Haritayı önümüze koydu ve şu andaki Küçük Kaymaklı ve Büyük Kaymaklı'daki Türk mevzilerinin bulunduğu yerleri almamızı istedi. "Bu bölgeye girmek çok zor, her taraftan gözüküyor," dedi. Tamam komutanım dedim ve oradan ayrıldım. On tane kum torbası bulduk ve kum torbaları ile yerde sürünmeye başladık. Mevzilere geldiğimiz zaman 50 metre ileride Rum askerinin mevzide nöbet tuttuğunu gördük. Askeri, etkisiz hale getirmek mecburiyetindeydik çünkü bu bölgeyi tamamen ele geçirmek için Rumların bizleri farketmemesi gerekiyordu. Askerlere beni kollarım dedim ve hemen Rum askerlerinin yanına sızarak, tek başına mevzide bulunan askere yanaştığım zaman aramızda 20 metreye yakın bir mesafe vardı. Silahımı askerin üzerine çevirdim ve Rumca olarak kendisine, seni vurabilirim, canını kurtarmak istiyorsan silahımı at ve olduğun yerde kal! dedim. O da "tamam" dedi ve şu andaki Türk mevzilerinin bulunduğu bölgeyi almış olduk. Telsiz ile komutanı arayarak, operasyonun tamamlandığını ve bölgeye takviye asker

göndermesini istedim. Askerler gelince, bölgeyi tamamen kontrolümüz altına aldık. Rum askerlerine gidebilirsin dedim ve onun kaçmasına fırsat verdim.

Operasyonun tamamlanmasıyla birlikte ateşkes yapıldı. Ben de askerlerimi alıp, birliğime, görevime döndüm.

İsim : Ali Osman Ünver (61)

Lefke

1974'de İzmir'de tahsil ediydim. 20 Temmuz Barış Harekatı'ndan sekiz gün önce Kıbrıs'a ailemin yanına hasret gidermeye ve koca bir ders yılının yorgunluğunu atmaya gelmiştim. Rum tarafında Samson denen bir komutanın liderliğinde Makarios'a karşı darbe yapıldığını ve kanlı çatışmaların olduğu haberleri ile irkildik. Huzursuz bir bekleyiş içerisine girmiştik çünkü 1963 ve sonrası yıllarda Rumlar tarafından yapılanlar hala belleklerimizdeydi. 20 Temmuz sabahı Anavatan Türkiye garantör devlet olarak Kıbrıs Türkleri'nin Rumlardan gelecek saldırı karşısında can güvenliğini sağlamak ve özgürlüğünü korumak ve bu gidişata son vermek üzere Barış hareketine başlamıştı. Köyümüzde de Rumlarla çatışma başladı. Ben de silahla çarpışmalara katıldım ama Rumlar sayı ve askeri araç ve gereç yönünden bizden çok üstündüler. Köyü kuşatmışlar ve biz çaresiz kalmıştık. Bu sırada köy halkının muhtarı, evinin önünde toplanmaya başlamıştı. Yanımda Rumlar'a karşı çarpıştığımız samimi bir arkadaşım da halkın olduğu yere gitmemizi istedi. Ben ona gitmek istemediğimi, olduğumuz yerde kalmamızı söyledim. O, halkın olduğu yere gitti. Biraz sonra kalabalığın ortasına, Rumlar'ın attığı bir havan mermisi düştü. Yirmi bir kişi orada şehit oldu ve maalesef on beş dakika önce yanımdan ayrılan arkadaşım da onların arasında şehit olmuştu. Çok etkilenmiş ve çok üzülmüştüm.

Rumlar köye girmişlerdi. Teslim olmak zorunda kaldık. Kırk kadar eli silah tutan genç ve orta yaşlıyı topladılar. Aralarında ben de vardım. Silahlarını üzerimize doğrultmuşlardı. Aralarında geçen konuşmalardan bizleri öldüreceklerini anlıyorduk. İçlerinde bir Rum genci komşu köy Goloni'dendi ve bizim aramızda olan bir Türk gencinin arkadaşıydı. O Rum genci, bizi

öldürmemelerini ve esir kampına götürmeleri gerektiğini söyledi ve ikna etti. O an ölmekten, o Rum genci sayesinde kurtulduk.

Bizi önce Rum askeri kampına götürdüler. İki gün orada kaldık. Bu arada Anavatan Türkiye'nin uçakları, kaldığımız askeri kampın araç ve gereçlerini bombalamaya başladı. Her taraf barut kokuyordu. Bizi daha sonra büyük bir ambara götürdüler; altmış beş gün de bu ambarın içinde esir tutulduk. Geçmek bilmeyen günler başlamıştı. Hiçbir haber alamıyorduk. Burada çok korkulu anlar yaşadım çünkü kolumda ay ile yıldız dövmesi vardı. Görmeleri halinde kolumu kesecekleri endişesi taşıyordum.

Ve nihayet altmış yedinci gün bu işkence sona erdi. Savaş sona ermiş, mutlu barış hareketi neticelenmişti. Türklerin de elinde Rum esirler vardı. Ateşkesten sonra karşılıklı mübadele yapılması kararlaştırılmıştı ve bu çerçevede Lefkoşa'nın Türk kesimine iade edildik. Artık özgürdük. Anavatan Türkiye sayesinde kurtulmuştuk. Yeni bir hayatın başlangıcındaydım. Evimizi, eşyalarımızı, köyümüzü Rumlar'a bırakmıştık. Ama özgürlüğü tatmış olmak bizi çok mutlu etmişti. Kendimize yeni bir hayat kurma durumundaydık. Rumlardan kalan eserlerden birine ailemi yerleştirdim ve eğitimimi tamamlamak üzere İzmir'e döndüm.

İsim : Atay Gürkan (51)

Baf

İzmir'de okuyordum. Tatil olmuştu ve ailemin yanına gelmiştim. Bir iki gün geçmeden Rumlar arasında darbe olması nedeniyle çatışmalar başlamıştı. Biz Türkler çok tedirgindik. Çatışmaların sonucunda bize saldırılacağını seziyorduk. Evimiz Baf'ta denize yakın bir yerdeydi. Bir iki gece uykusuz ve korku içerisinde evimizde kaldık. Teyzemin oğlu Mustafa'ya çok korktuğumu söyleyince onların evinde kalmamızı önermişti. Öyle de yaptık. Teyzemin dört oğlu vardı. Biri Lefkoşa'da diğer üçü de Baf'taydı. Hepsi de cesur ve milliyetciydi. Rumlar da bu kardeşleri tanıyorlar ve onların kendileri için tehlikeli olabileceklerini biliyorlardı. Gergin günler yaşıyorduk.

20 Temmuzda Barış Harekatı başladı. Bizde çatışma olmuyordu ama gergin bir durum yaşıyordu. Yokluk başlamıştı. Yiyecekler azalmıştı. Korkulu bekleyiş sürüyordu. Kuzeyde yaşananları öğreniyorduk. Önce ateşkes olmuştu, anlaşmaların sağlanamaması ile 14 Ağustos'ta 2. hareket başladı. Ne olduysa ondan sonra oldu. Rumlar ellerinde otomatik silahlarla teyzemin ve oğullarının olduğu dar sokağa girdiler. Ateş açtılar. Yeğenim Mustafa ve Erdoğan'ı gözlerimizin önünde taradılar. Mustafa, hemen ölmüştü. Erdoğan, ağır şekilde yaralanıp kapının önüne düşmüştü. Aynı anda evin arka avlusuna bir çok Rum askeri duvarlardan atlayarak girdiler ve evin içinde sığınmış olan kadın, çocuk, erkek herkesi silah dipcikleri ile kapıdan dışarıya çıkarmaya başladılar. Evde yalkaşıklık elli kişi kadar vardık. Erdoğan ağabeyim kapının içinde uzalı yatıyor bizi ise iterek kapıya yürütüyorlardı. Ona müdahale edebilecek durumu engelliyorlardı. Bizi iterek onun üstünden dışarıya çıkardılar ve sahaya götürdüler. Erkekleri kamyonlara koyarak esir kampına götürdüler. Kadınları ise evlere geri yolladılar. Uzun bir zaman evlerin

etrafında Rum askerleri, biz içerde korkulu, acı dolu günler yaşadık. Ağlıyor ağlıyorduk. Aslan gibi iki yeğenim şehit olmuştu. Bir tanesi esir alınmıştı. Sonradan öğrendim ki teyzemin Lefkoşa'daki oğlu da yaralanmış, Türkiye'ye tedaviye gönderildiği halde kurtarılamayarak o da yani Ali Çakur da şehit olmuştu. Aynı günlerde dört oğlundan üçünü şehit veren teyzem ve aynı şekilde bizler de perişandık. O gün benim hayatımın dönüm noktası oldu. Rahatsızlandım ve hala daha rahatsızlığım geçmiş değil. Bu acı günleri keşke Tanrım bize hiç yaşatmamış olsaydı.

Belirli bir süre sonra öğrencilerin kuzeye geçişi sağlandı. İzmir'e dönüp eğitimimi tamamladım. Hayat devam ediyor ama kesinlikle 74 öncesi ve sonrası diye farklı bir hayat! İçimizde kalan acılarla, yaralarla...Unuttuğumuzu zannettiğimiz zaman oluyor ama unutmak mümkün mü?

İsim : Aysel Erhan (45)

20 Temmuz Barış Harekatı'na neden olan Rumların kendi aralarındaki çarpışmaları 15 Temmuz 1974'te başlamıştı. Bölgede bulunan Türk birliklerine bu durum karşısında komutanları alarm emri vermişti. Herkes en kısa sürede birliklerine katılmıştı. Hazırol vaziyetinde Barış Harekatı'nın başladığı 20 Temmuz 1974'e kadar beklemiştik. Harekatın başlaması ile birlikte Türk köyleri olan Beyköy ve Cihangir, Rum köyleri Değirmenlik ve Voni tarafından ateş altına alınmıştı. Çarpışmalar önceleri ufak çaptaydı. Lefkoşa büyük bir baskı altındaydı. Bu arada Boğantepe'deki Rum askeri birliğinin Lefkoşa'ya doğru hareket ettiği bölgedeki komutanlığımıza bildirilmişti. Girne'den çıkan Türk askerlerine yardımcı olabilmek için Lefkoşa'ya takviye olarak gelen Rum birliğini engellememiz gerekiyordu. Bu nedenle Çukurova köyünün altındaki Lefkoşa-Magosa anayolu mücahitler tarafından kesildi. Lefkoşa'dan gelen sivil Rumları Magosa'ya çevirdik. Magosa'ya geri dönen sivil Rumlar yolda gelen askeri birliğe durumu aktarmış olacaklar ki araçları barikata varmadan, araçlarından inerek barikatı aşmak için harekate geçtiler. 7 askerimiz o anki çatışmada şehit oldular. Rumların bu baskını yüzünden geri çekilmek zorunda kaldık. Serdarlı birliğine döndük. Bu olaydan sonra Rumlar Lefkoşa'ya gitmekten vazgeçip Serdarlı'ya karşı taaruza geçtiler. Cihangir, Beyköy, Çukurova, Yeniceköy, Kalavaç'ı ele geçirmişlerdi. Bütün köylüler herşeylerini bırakıp Serdarlı'ya sığındılar. Rumlarla Serdarlı sancağı arasında şiddetli çarpışmalar oldu. Bu çarpışmalarda sekiz askerimiz daha şehit olmuş, on beş askerimiz de yaralanmıştı. Rum askerleri Serdarlı sancağını ele geciremeyeceklerini anlayınca toparlanıp konvoy oluşturdular ve Türk askerlerinin Girne'den çıkarmasını durdurabilmek için Taşkent üzerinden

Balabayı dağlarına hareket ettiler. Bu arada Türk uçaklarının dağların üzerinde belirmeye başladığını ve bu Rum konvoyunu ve bu Rum konvoyunu bombaladığını gözlerimle gördüm. O anki sevincimizi, gururumuzu anlatamam. Sevinç gözyaşlarına boğulmuştuk. Rumlar bu durum karşısında darmadağın olmuş, Rum tarafına kaçmaya başlamışlardı. Serdarlı'da üç gün çarpışmalar devam etti. 23 Temmuz'da ateşkesin başlamasıyla birlikler bulundukları noktada kaldılar. Bu durum II. Barış Harekatı'na kadar muhafaza edildi. Görüşmeler yoluyla anlaşma sağlamaması ile 14 Ağustos'da II. Harekat başlatılmıştı. Türk askerleri mekanize birliği 6 saat içerisinde bölgeyi temizleyerek Serdarlı'daki Türk birliği ile buluşarak zaferi noktaladılar. Artık mutluyduk, özgürdük. Anavatanımız sayesinde mücahit-mehmetcik kavuşmuş, katledilmekten kurtulmuştuk.

İsim: İsmail Barkut (53)

Serdarlı Çarpışmaları

Bulunduğum birlik, 23 Temmuz sabahı 4:00'de Yenişehir-Küçük Kaymaklı istikametinde taarruza geçmişti. Taarruzun birinci kısmında hedef, bulunduğumuz mevzilerle şimdiki Bedreddin Demirel Caddesi ve Polis Karakolu'nun arasındaki bölgeyi ele geçirmektir.

Rumlarla çok sıcak temaslar yapıldı. Çatışmalar neticesinde hedefimize saat 9:00'da ulaştık. Bir arkadaşımız şehit olmuştu, bir arkadaşımız ise ağır yaralanmıştı. Görevimize devam etmek için bu bölgede yeniden tertiplenerek Küçük Kaymaklı istikametine yürüdük. Şimdiki Ruso Ortaokulu'na ulaştığımız anda bir emir gelmişti. Taarruz orada durduruldu. Çağlayan bölgesindeki birliğin düşmek üzere olduğu haberi gelmişti. Takviye olarak gitmemiz emredildi. Bunun üzerine, taarruz istikametimiz telefon dairesinin bulunduğu yöne kaydırılarak, Poliklinik Hastanesi'nin yanındaki Bölük Karargahı'na ulaştık. Çağlayan bölgesinde çok yoğun silah atışları vardı. Sedat Simavi Lisesi bahçesinde toplanıldı. Buradan, Çağlayan bölgesine doğru taarruz başlatılmak üzereyken tekrar Küçük Kaymaklı bölgesine taarruz emri verildi. Oradan tekrar , şimdiki Kemal Aşık Caddesi üzerinden taarruza devam edildi. Akşam 18:00 sıralarında Küçük Kaymaklı Rum Mezarlığı hattına ulaşmıştık. Gece orada mevzilendik.

24 Temmuz sabahı 04:00 sıralarında Büyük Kaymaklı istikametinde taarruza devam edildi. Üsküdar Bar civarına gelindiği zaman, Rum birlikleri karşı taarruza geçti. Şu anda elimizde bulunan mevzilerimizin önünde Rum taarruzu durduruldu. Bu günkü hat böylelikle teşkil edilmiş oldu.

İsim: Mehmet Ali Aydınöz (57)

21 Temmuz 1974 tarihinde Cihangir, Beyköy, Yeniceköy, Çukurova ve Kalavaç köyleri, Rum askerleri tarafından ele geçirildi. Yeniceköy'deki Polis Okulu, o zaman Türk askeri tabur karargahıydı. Bu köyler düşerken karargahdaki telsizleri almaya fırsat bulamadan, askerler çekilmek zorunda kalmışlardı. Rumlar, telsizleri ele geçirdikten sonra şifreyi bularak, Serdarlı Sancağı'na, Değirmenlik'ten Türk tanklarının, Görneç köyünden de Türk komandolarının geldiği mesajını gönderdiler. Tabii bu mesajın Rumlardan geldiği bilinmiyordu. Mesajın doğruluğunu kontrol etmek gerekiyordu. Bunun üzerine tabur komutanına ve polis olduğum için bana, bu olayın doğruluğunu tesbit etmek için emir verildi.

Motosikletle Görneç'e gittik. Göğsümüzde Türk Bayrağı asılıydı. Köy karargahının etrafında Türk Bayraklarına sarılı birçok asker ve sivil vardı. Motosikletle yanlarına yanaştık. Biz, onları Türk askeri zannetmiştik. Gidip sarıldık, kucakladık. Onlar da bizi kendileri gibi sahtekarlık yapan Rum polisi zannedip bize sarıldılar, kucakladılar. Bize Rumca bir şeyler söylemeye başlayıncalar oyuna geldiğimizi anladık. Onlar da şaşkın bakışlarımızdan ve suskunluğumuzdan, Türk askeri olduğumuzu anladılar ve bizden derhal ellerimizi havaya kaldırıp, silahlarımızı bırakmamızı istediler. Çaresize silahlarımızı yere bırakıp teslim olduk. Bizi, köyde karargahta yirmi dört saat esir tuttular. Ertesi gün Değirmenlik Polis Karakolu'na götürdüler. Bir hafta da orada kaldık. Daha sonra Larnaka Polis Karakolu'na götürdüler. Altmış beş gün esir kaldık.

Esir olduğum sürece birçok acılar çektim. O günleri hafızamdan silmem mümkün değıl. Daha sonra Türk-Rum esirlerinin mübadelesi çerçevesinde serbest bırakıldık ve özgürlüğümüze kavuştuk.

İsim : Mehmet Çavuş (48)

Yeniceköy

1974 yılında Kalavaç köyünde oturmaktaydım. 19 Temmuz 1974'de verilen alarm emri üzerine silahlarımızı alıp, köyümüzü savunmak üzere mevzilendik. 20 Temmuz sabahı saat beş sıralarında Serdarlı Sancağı'nın Lefkoşa- Magosa ana yolunu kesmesi sebebiyle sinirlenen Rum birlikleri, köyümüzü kuşatmak üzere bizlere saldırdılar.

Bulunduğumuz yer Kalavaç köyünün en üst noktasıydı. Rumlar köye akın ederken belli ki niyetleri, köydeki çoluk çocuğu katletmekti. Elime geçirdiğim otomatik silah bren ile mevzime yanaşmak için uğraşan Rum askerlerine ateş açmaya başladım. Bu arada, yedi Rum askerini vurarak öldürdüm. Saldırıyı durduran Rumlar, takviye beklemeye başladılar. Bu sırada gelen bir haberde, köyümüzün çok sayıda Rum askeri tarafından kuşatılacağını öğrendik. Bunun üzerine çekilme emri verildi. Ben bu arada ateş açmaya devam ederek, köylülerin köyü boşaltmalarını sağladım. Akşam üzeri, saat on iki sıralarında Rumlar dört taraftan köyü sarmaya başlamadan, ben de köyü terk ederek Görneç köyüne ulaştım. Görneç'te de Rumlarla çatışmalar devam ediyordu. Bunu görünce, köyün alt tarafından Serdarlı Sancağı'na doğru yola koyuldum.

Sonunda Serdarlı Sancağı'na sığındım ve canımı kurtardım. Orada aileme ve köylülerime kavuştum.

İsim: Niyazi Meraklı (64)

Kalavaç

Kalavaç köyünde kalıyorduk. 20 Temmuz 1974 Harekatı'nda çok sayıda Rum askeri tarafından sarılan köyümüzden çekilerek Serdarlı'ya gitmek zorunda kalmıştık. Çarpışmalar devam ediyor ve Rumlar Serdarlı'yı da ele geçirmek için takviye alarak saldırıya devam ediyorlardı. Şiddetli çarpışmalar devam ederken, Rumlar köye baruka ve havan yağdırmaya başladılar. Elimde A4 otomatik silahım vardı. Rumlara karşı müthiş bir mücadele veriyorduk. 15 metre yakınımı bir havan mermisi düşmüş ve o anda ortalık toz duman olmuştu. Ayağımda bir sıcaklık hissetmiştim. Silahımla çarpışmaya devam ediyordum. Aradan bir iki saat geçince, sıcaklık hissettiğim yerde ağrının başladığını hissettim ve ayağımı o an kontrol ettim. Meğerse havanın bir parçası ayağıma isabet etmiş. Ayağımdan bir miktar et parçasının koptuğunu görünce gömleğimi yırtarak bağladım ve çarpışmaya devam ettim. 15 Ağustos'ta II. Barış Harekatı sonucu Türk askerinin bölgeyi kurtarması ile Lefkoşa Devlet Hastanesi'ne gittim. Havan parçasının halen ayağımda olmasından dolayı ayağım iltihaplanmıştı. Hastanede Dr. Zeka Mahirel tarafından ameliyat edildim ve havan parçası ayağımdan alındı. Kırk altı gün hastanede kalıp tedavi gördüm. Ayağımı zor da olsa kurtarmanın sevincini yaşadım.

İsim: Ömer Meraklı (45)

Kalavaç

1974 Temmuz ayıydı. Rahmetli eşim Bahaeddin ve üç kızım ile Baf'ın, Yeşilova köyünde yaşamaktaydık. 21 Temmuz sabahı çatışmalar başlamıştı. Köyün etrafını Rumlar sarmıştı. Köyün içinde ne yapacağımızı şaşırmıştık. Kadın, erkek, çocuk bir yerlere toplanmış, panik içindeydik. Kocam ve on beş yaşındaki büyük kızım evin dışındaydılar. Kapının önünde, komşu ve tanıdıklarla oturuyorlardı. Aniden bir gürültü duyuldu. Rumların attığı havan topu, toplandığımız evin önüne düşmüştü. Büyük kızım hemen yanıma koşup "Babam öldü anne!" diyerek üzerime sarılıp hıçkırmaya başladı. Elim ayağım kesilmişti sanki. Kaskatı oldum bir an. Evin önüne çıktığımda gözlerime inanamadım. Ortalık kan gölüne dönmüştü. Bir çok kişi tanınmayacak haldeydi. Eşim ise sanki yaralı değildi. Uzanmış, yatıyor gibiydi. Bir havan mermisi parçası kalbine saplanmış ve hayat arkadaşım, anında ölmüştü. Kader yoldaşım, eşim, çocuklarımin babası şehit olmuştu.

Tarifi imkansız acılar içindeydim. Ölülerimizin cenazesini bile yapamadık. Köye giren Rumlar, bizleri sahanın içine topladılar. Şehitlerimizi ise traktörle taşıyıp, dozerle kazdıkları bir çukurun içine, üzerindeki kıyafetlerle gömmüşler. Ben bu olayları göremeyecek kadar yastaydım. Perişan bir halde ağıtlar yakarak ağlıyor, inliyordum.

Erkekleri esir kampına götürmüşler, biz kadın ve çocukları evlerimize yollamışlardı. On beş – yirmi kişi bir evde toplanarak kalmaya başladık. Evlerin etrafında silahlı Rum askerleri dolanıyordu. Üzerinden uzun yıllar geçmesine rağmen, o günleri hala unutamıyorum. Üç tane çocuğumu, babasız ve yoksul bir şekilde büyüttüm.

**Acı, hala yüreğimize... Bir daha savaş çıkmasın! Analar ağlamasın,
çocuklar babasız kalsın.**

İsim: Verpiye Oralkanlı (63)

Baf

ŞAHİS ADLARI DİZİNİ

-A-

Abdülkadir, 12

Abdullah Canbulat, 13

Ali Beyir, 20

Ali Çakur, 32

Ali Osman Ünver, 28

Altay Ali Akarı, 6, 7, 8, 12

Atay Gürkan, 29

Aysel Erhan, 32

-B-

Bahaeddin, 40

Bayraktar, 20

Boli Karpos, 8

-C-

Cemal Bey, 18

Cemaliye Özgüren, 10

-D-

Dr. Zeka Mahirel, 39

-E-

Erdal Hasan, 6

Erdoğan, 31

Erol Bey, 18

Erol Hasan, 6

-F-

Filakti, 20

-G-**Girivas, 24****Görgün Fenerci, 7****Gülçin Erkmen, 13****-H-****Halil Efendi, 18****Hamit Şemilöz, 21****Hasan, 18****Hasan Bolkan, 6****Hasan Çeliker, 15****Hasan Usta, 18****Hasan Volkan, 6****Hüseyin, 16****Hüseyin Ref, 20****Hüseyin Yahi, 7****Hüsrev, 9****-İ-****İsmail Barkut, 25, 34****-K-****Kulis Boztaş, 22****-M-****Makarinos, 29****Mecir Meysi, 20****Mehmet Ali Aydınöz, 35****Mehmet Çavuş, 37****Mustafa, 31**

Münise Yücedal, 17

-N-

Nigos Samson, 20, 21

Nihal, Arslan, 16

Nihat Arslan, 14

Niyazi Meraklı, 38

-O-

Oğuz Bey, 14

Osman Komutan, 27

-Ö-

Ömer Meraklı, 39

Özkan Bey, 14

-S-

Saffet, 7

Salahi Şevket, 14

Samson, 29

-Ş-

Şadan Arap, 8

-T-

Türkan Aziz, 16

-V -

Vehbi Tahir Zeki, 12

Verpiye Oralkanlı, 41

-Z-

Zehra Kebapçioğlu, 18

YER ADLARI DİZİNİ**-A-**

Arabahmet Camii Bölgesi, 14

Arasta, 10

Aysergi (Yeni Boğaziçi), 8

Ayvasıl (Türkeli), 17

-B-

Baf, 22, 31, 40, 41

Balabayıs (Beylerbeyi), 33

Beyköy, 33, 36

Boğantepe, 33

Büyük Kaymaklı, 9, 27, 35

-C-

Cihangir, 33, 36

-Ç-

Çağlayan, 35

Çukurova, 33, 36

-D-

Değirmenlik, 33, 36

-E-

Erenköy, 18, 22

Ergenekon, 24

-G-

Girne, 33

Goloni, 29

Gönendere, 24

Görneç, 36, 38

-H-

Hamitköy, 18

-İ-

İzmir, 29, 30, 31, 32

-K-

Kalavaç, 33, 36, 37, 38, 39

Kore, 13

Kumsal, 10

Küçük Kaymaklı, 18, 27, 35

-L-

Larnaka, 36

Ledra Palace, 14, 16

Lefke, 28

Lefkoşa, 7, 10, 13, 16, 30, 33, 38

-M-

Magosa, 6, 7, 15, 33, 38

Maraş, 8

-P-

Pınarlı, 24

Pınarlı Rum Köyü, 24

-S-

Serdarlı, 24, 33, 34, 36, 38, 39

-T-**Tahtakale, 16****Taşkent, 33****Tirmen Rum Köyü, 24****Türkiye, 13, 16, 18, 29, 30, 32****-Ü-****Üsküdar Bar, 35****-V-****Voni (Gökhan), 33****-Y-****Yeniceköy, 33, 36, 37****Yenişehir, 35****Yeşilova, 40****Yunanistan, 9**